

Tapīņa atgriešana

Joku luga 2 cēlienos

Personas:

Jānis Tapīņš, saimnieks Liel-Ceros, atraitnis.

Anna, viņa saimniecības vadītāja.

Rubēnis

Stuļģis

Bumbiers

Tapīņa kaimiņi.

Rubēniene

Stuļģiene

Adelgunde Feldman, paveca jaunkundze no pilsētas.

Jēcis Kazlauckus, čigāns

Ansis, puisis Liel-Ceros

Zete, meita Liel-Ceros

Notiek Latvijā, kādas nelielas pilsētiņas tuvumā, vasarā.

Šī luga ir joks, bet tomēr — pati dzīve. Esmu gribējis vieglos, koncentretos, tomēr ne nedabīgi pārspīlētos vilcienos tēlot vienu ainu no Kurzemes klajuma laucinieku sadzīves. Nav te nopietnu problēmu, nav skanīgu vārdu, nav lielu pārdzīvojumu un jūtu. Tā ir rotaļāšanās ar savā ziņā pazīstamu sižetu. Ja esmu viņā kaut ko īpatnēju, sevišķi uztvertu un izstrādātu ielicis un ja varu ar to radīt viegļus, veselīgus smieklus, tad esmu savu nolūku panācis.

Raksturojumi

T a p i ņ š — gadus 50 vecs. Vecpuisis; vispārīgi dzīvē diezgan prātīgs. Tikai — par vēlu viņā pamodušās ilgās pēc sievietes. Plecīgs, brašs.

A n n a — gadus 40 veka, dūšīga, prātīga sieviete. Kārtīga saimniece. Laba aprēķinātāja, kuŗa jūtās neizplūst. Tukla.

B u m b i e r s — saimnieks, kuŗam saimniekošana blakus lieta. Mīl braukt un iet, iedzert un „labi izēsties“, kur vien izdevība.

R u b e n i s — ne diezcik enerģisks zemes rūķis, kuŗš gan vairāk mīl runāt par lieliem projektiem, bet izdarīt maz ko izdara.

S t u l ģ i s — iemetējs, ne bez savas gudrības un viltības. Nemīl daudz runāt. Vislielākai dzīves parādību daļai viņa acīs komiska nokrāsa. Konservatīvs caur un cauri. Vismīlākais teiciens: „Ko ta' lai dara. Tur nekā nevar darīt. Kā nu būs, tā pārtiksim.“

R u b e n i e n e — diezgan mēlnesīga un brutāla sieviete. Kalsnēja.

S t u l ģ e n e — puslīdz labsirdīga, bet prāta maz. Resna.

K a z l a u c k u s — īsts čigāns. Drusku aptēties pa pilsētām un laukiem maisīdamies. Uzstāšanās ziņā drošs, bet tomēr ne pārāk bezkaunīgs.

A n s i s — vienkāršs puisis.

Z e t e — meita, kuŗai „daudz kas aiz ādas“.

Pirmais cēliens

Skatuve:

Saimnieka istaba Liel-Ceros. Dibenā — divi logi un āra durvis. Pa labi — durvis uz kalpu istabu, Pa kreisi — durvis uz saimnieka guļamistabu. Istabas vidū — galds, ap to krēsli. Pie āra sienas — mazs galdiņš un uz tā — gramofons. Pie kreisās sienas kumode. Viss diezgan labi uzposts.

Vasara: jūlija mēnesis; sestdienas pievakare.

I s k a t s

Zete, Tapiņš.

Z e t e slauka istabu un dzied:

„Saspeļ velns to zaļo krūzi,

Zaļo krūzi, zaļo krūzi:

Es pie puīša turēšos-i, turēšos!...”

T a p i ņ š ienāk iekšā, krāga apkaklīti ap kaklu stīvēdams un nevarēdams aiztaisīt: Ko tur nu puīšo, ko, — nāc labāk aiztaisi man to krāga kņopi: nevar nekā dabūt caurumā!

Z e t e neklausās, turpina dziedāšanu:

„Es pie puīša turēšos-i, turēšos-i,

Kā pie zelta gabaliņa,

Ga-ba-a-liņ’!”

T a p i ņ š paliek dusmīgs: Nu, vai tu neklausīsi, ko? Eka, nolāpīta!... Ze-te!

Zete nomet slotu un iet Tapiņam klāt: Vai nu tā mana darišana!... Priekš knopju pogāšanas jums ir saimniece...

Tapiņš: Jā, nu es tagad tik skriešu saimnieci meklēt!

Zete pieiet Tapiņam klāt un pogā krāgu: Kas man par noti!... Ieraudzis atkal pati un tad ir velns murdā!

Tapiņš galvu uz augšu sastīvējis: Kāda „pati“? Ko tu te pato, kā dulla muša?

Zete: Stāviet mierā, citādi es jums iekniebšu tanī lielajā Adama ābolā! (Knibinās ap kaklu.)

Tapiņš: Tavu joda krāgu! Vai elpu ņem cieti!... Bet to tu, Zete, gan iegaumē, kā tādi joku štuki man nepatik, kā tā „patošana“...

Zete: Kas man par daļu! Vai tad es viena „patoju“... Tā, — gatava lieta!...

Tapiņš: Danka, danka!... (Grib ieķert Zetei sānos; tā izraujas.)

Zete: Ūjā, saimniek: to mēs pa Jurgiem nepielīgām!... (Aizskrien, paķer atkal slotu.)

Tapiņš: Neesi nu tik acīga!... Špāse paliek spāse... Bet to istabu gan ūzkop labi smuki: svētvakars tepat aiz durvīm... Lai spīd un laistas!...

Anša balss aiz skatuves: Ze-e-te! Ze-e-te!...

Tapiņš: Ko tad tas tur atkal zetē. Nevar bez meitas ne rimties.

Zete šķelmīga: Jā, ka' nu, saimniek: Ansis bez Zetes ne kust'!... Tā! Čists, kā pa Vasarsvētkiem. (Paņem slotu un iet ārā.)

Anša balss: Nu, vai nāksi, vai ne zirgiem lēcas pļaut!

Zete iziedama: Padaig', pagaid', vērbaļķa gāzēj'!

II. s k a t s

Tapiņš, Anna.

Tapiņš pieiet pie spoguļa, rausta krāgu, dusmīgi: Nolādēts verķis! Spiež kā negudrs.

A n n a iznāk pa durvīm, kuŗas ved uz kalpu istabu, ar sviesta bļodu rokā; grib iet uz guļamistabu. Ierauga Tapiņu un apstājas; ieklepojas.

T a p i ņ š apgriežas: Ann'... ē... sak', kā tu domā: kuŗu šlipsi lai sienu: melno vai pelēko?....

A n n a sacērtas un iet uz priekšu, strupi: Kas tā' man: sieniet, kuŗu gribiet!... (iet tālāk.)

T a p i ņ š: Edz'... ē... nu, tu taču kā sievieša cilvēks labāk zini...

A n n a tāpat: Pats esiet vecs diezgan: laiks bez emmas iztikt...

T a p i ņ š iedusmots: Pastoi, — es tev saku. Vai teiksi, vai nē! (Saķer Annu aiz rokas.)

A n n a: Ūjā, kas tā' nu... Kur ta' jūs tāds nārvehzs?...

T a p i ņ š: Tu esi mana saimniece un es tavš saimnieks... Saprot'? Uzmeklē šlipsi.

A n n a: Ne nu meklēšu, nekā. Tīri brīnumš: vai tā' šodien kādi svētki, vai — ka tā jāpucējas? Citreiz i uz pagasta māju braucot Tapiņš nav stērķeļa apkakli ap kaklu licis, bet tagad jau sestdienas vakaros sāk štātēties...

T a p i ņ š: Mana griba, mana znaja... Štātējos, kad patik.

A n n a: Nu, tad štātējāties ar'... Es atkal daru, kas man patik. (Iet ārā.)

T a p i ņ š lēni: Ann', nu, esi taču cilvēks...

A n n a: Ak, jā, es lai esmu cilvēks, bet jūs... (Pēkšņi, nikni.) Ne man vajag jūsu maizes, ne žēlastības. Gan sev vietu ļaudīs atradišu!... Nebūt ņeesmu no zemē metamām.

T a p i ņ š izlikdamies: Ūjā, ūjā, — kas tad sunim asti cels, ja ne pats.

A n n a par tiešu iekarsusi, apvainota: Ko-o?... Vai gan neesmu Liel-Ceros jau vienpadsmito gadu? Vai tā ir šādas tādas slava, ko?... Cik reizes, kad gribēju projām aiziet, paši neesiet lūguši, lai palieku. Kas mani turēja? Tas turēja, ka nelika šē iekoptu ierikti atstāt. Žēl bija, ka sāks atkal viss putēt.

T a p i ņ š aizkārts: Sāks putēt, sāks putēt... It kā Liel-Ceri bez tevis nevarētu uz pasaules pastāvēt. Ko domāties: stute kāda!

A n n a ar troksni noliek sviesta bļodu uz galda: Nu, tad — manis pēc — karāties ar' augšā. Jods ar jums. Es aizēju!

T a p i ņ š uzpūtīgi: Nu, lūgties jau neiešu. Bez uzteikšanas tomēr nevar aiziet.

A n n a: Kad jau gribēšu, tad aiziešu. Ieturiet algu, ja gribiet: man tie pāris rubļi pie sirds nav pieauguši.

T a p i ņ š pielaidīgāki: Tu taču zini, ka man šodien būs ciemiņi. Šodien tāpēc es tevi ne par ko prom nelaidīšu.

A n n a ar zobgalīgu žākstīšanos: Ak, tad ciemiņus gaidiet, saimnieka kungs?

T a p i ņ š: Nu jā taču. Vai tad tu...

A n n a: Nē-e... Kas tā' man teiks, algadža cilvēkam. Vai tad liela padrete būs? Vai augsti kungi?

T a p i ņ š: Nē... tāpat... kaimiņu ļaudis vien... Stulģi, Rubeņi...

A n n a izaicinoši: Un visi baltos vien krāgos, ar štulpēm rokās?... Tad jau nu būs gan smalka zelsāpte...

T a p i ņ š atkal iekarst: Klaus', tu man met savus štukus pie malas. Es tev neesmu nekāds nerra.

A n n a: Un kur tad tas Bumbiera jaunkungs šorīt ar jūsu tambores ratiem aizbrauca, — vai kumisāram uz pilsētu pakal, vai?

T a p i ņ š pavisam dusmīgs: Jā, man būs smalki viesi, kad tu izputētu. Kas tur tavam degunam ko sacīt? Kas tad šē galu galā ir tas saimnieks? Vispārīgi, es tev piesaku šodien daudz pa manu galu nemaisīties. Man būs daži sveši cilvēki un tad... un tad... nu, man tas nav pa prātam...

A n n a kniksē: Lūdzu piedošanu, saimnieka kungs; es jūsu smalkos ciemiņus neapgrūtināšu (steidzīgi un ar sparū, bļodu paķērusi, iziet ārā.)

T a p i ņ š nospļaujas: Tpi tu, nolāpīta! (Pieiet atkal pie spoguļa.)

III s k a t s

Tapiņš, Kazlauckus.

K a z l a u c k u s bailīgi paver durvis no saimes istabas un skatās istabā visapkārt. Tapiņš viņu neredz. Kazlauckus iešķaudās — tišām: Či! Ak, tu, suņa iesnas: tikko lielukungu nesabaidīju!

T a p i ņ š tiešām saraujas un ātri apgriežas.

K a z l a u c k u s: Labdien Liel-Ceru pusmuižā!

T a p i ņ š: Ā, tu, Kazlaucku!... Labdien, labdien!,,

K a z l a u c k u s: Tad ta' steidzāmieš, ka' steidzāmieš abi ar Karlīni!...

T a p i ņ š: Ar Karlīni?... Kas tā par Karlīni?

K a z l a u c k u s: Nu, tā pati mana ķēvele, tā bērā. Tikko kritāmo kaiti nedabūja no lielas steigšanās!

T a p i ņ š: Ak, tā, tā... Nu, tad saki Ansim, lai padod viņai sēku.

K a z l a u c k u s: Ko tur nu sēku,.. Nav jau kunga zirgs. Palaidu tepat ābeļu dārzā, lai ēd Dieva zālīti.

T a p i ņ š uztraukts: Bet, Kazlaucku, tu taču esi gluži¹traks! Man turpat dārza stūrī bietes iestādītas, un sētas nav apkārt... Nu būs škandāls!... (Izsteidzas ārā,)

IV. s k a t s

Kazlauckus, Anna.

K a z l a u c k u s: Eka nobijās Liel-Ceru pusbarons. It kā čigāna zirgam sava labuma nevajadzētu! (Pieiet uz pirkstu galiem pie gramofona un bailīgi tausta to ar pirkstu.) A, vella pedere! Mašīna, kā visas mašīnas, bet kad pagriež, tad kviec, kā pie kaušanas! (Darbojas ar gramofonu, tas pēkšņi sāk spēlēt kādu gabalu. Kazlauckus, aiz prieka, ka dabūjis „mašīnu“ darbā, sāk lēkāt pa istabu, kā dancodams.) „Rum—tai ridi, rum—tai, ridi, rum—tai ridi, rallālā... Rum—tai ridi, rum—tai ridi, rum—

tai ridi, upsapsā...“ (Anna parādās durvīs no kalpu istabas puses. Kazlauckus viņu neierauga.)

A n n a: Apas'atu!... Kas tad tas par līrumlērums?... Čigāns traks palicis!... Ko tu meklē te, kungu istabā?... Vai nevāksies prom!...

K a z l a u c k u s ātri apgriežas: Vai, saimniec', kā tu čigānam prieku sapušierēji!...

A n n a nikni: Paskat' vien: tāds tev vēl savus baltos zobus rādīs! Marš, ārā!...

K a z l a u c k u s: Ak tu velns un ķesteris, — ir gan tev nikna dvēsele!... Vai ta' čigānam sirds no buka raga: tāpat sava amzieraņa gribas...

A n n a pieiet pie gramofona un apstādina to: Es tev — amzieraņu!... Un ko tādi te mājā velkas... Pie visiem deviņiem tādus aiztriekt vajadzētu... (Apstājas, ar ciešu skatu.) Un tu no visiem tiem plikadīdām esi pats nekaunīgākais...

K a z l a u c k u s: Vai, vai, saimniec', ka tev nav sirdsapziņas, tādus vārdus pret nabaga čigānu brūķēt!...

A n n a: Ak tu tētīt, — kur nabaga čigāns gadījies... Vai tu gan domā, ka es nezinu, kas tev te, Liel-Ceros, par āķi!... Ievilcis, blēdis, to saimnieku savos slazdos un nu tik šmaukt un cirpt!... Paskat', kas par precinieku!... Vai ta' kauna nemaz nav cilvēkam vecos gados galvu sagarģierēt!...

K a z l a u c k u s lepni: Nezaimo tu saimniec', manu amatu!... Tu pāro govslopus, es pāroju cilvēkus!... Abi esam darba strādnieki. Vai tu ar' zini, kas Kazlauckus par makari?... Vai es vienu vien pāri esmu kopā savedis?... Vai pazīsti Zvirbuļu gruntnieku?... Vai tam nav sieva kā rudzu puķe?... Kas viņu gādāja, kas viņus saveda?... Kazlauckus!,,, Atkal tepat Jukanu Zapija... piecpadsmīt gadus meitās nodzīvoja... griezās pie Kazlauckus, — paskat', pēc viena mēneša brūtģāns rokā... Tāds maģinu meistars no dāmpģa sudģmalām, ar zelta pulksteņa ķēdi, ka prieks skatģties!...

A n n a: Ta' turi nu muti, turi, — kas man tur par daģu...

K a z l a u c k u s viltīgi: Ja tu, saimniec', nebūtu tik lepna un būtu griezusies pie Kazlauckus, arī tu jau būtu tādā goda vietā, ka visas jaunās meitas skaustin skaustu...

A n n a pielaidīgāki: E, ko nu blīkšķi!...

K a z l a u c k u s apskata Annu no galvas līdz kājām: Ek, Anna, Anna, — aizies postā visa tava lepna pigore!... Dod kvartnieku un sit saujā. Ko tu, saki, iesāksi? Liel-Ceru pusbarons apprecēsies, — kur tu skriesi?

A n n a no šiem vārdiem uztraukta; izliekas mierīga: Ak, nu, — it kā Liel-Ceri vien pasaulē... (Pēkšņi viņai at-aust doma): Klaus', Kazlaucku... (Puslīdz laipni.) Vai tu nezini, kur ta' šodien tas Bumbiers ar saimnieka ratiem aizbrauca?...

K a z l a u c k u s lepni: Kā nu nezinu? Kas tad zinās, ja Kazlauckus nezinās!...

A n n a: Nu, tad pasaki man ar'...

K a z l a u c k u s viltīgi, stāvokli uzreiz izmanto-dams: E, gudriniece!... Pirmīt mani kā suņa bērnu šimpēji un tagad atkal tā kā lūdzies...

A n n a sacērtās: Es — lūdzos?... Vai tu nepilnīgs!... Kas man par daļu! (Sparīgi dodas prom.)

K a z l a u c k u s: Pag', pag', — neskrien vis!... (Izai-cinoši.) Dod rubli, tad pateikšu!...

A n n a: Rubli? Ne prātā!...

K a z l a u c k u s: Nu, lai iet pusrublis — pēc vecas pazīšanās.

A n n a: Ej nu bekot!... It kā es nezinātu: tak pēc tavas precināmās!..., Saimnieks jau iet kā gailis apkārt,, Tādu krāgi apspīlējis, kā muižas skrīveris pie dievgalda!...

K a z l a u c k u s: Nekā, — netrāpīji! Nu dod kvar-tu, ko tur dingējies!...

A n n a: Ne nu man kāda ziņkārība, bet tāpat... tā joka dēļ... Jāzin taču, kas par ciemiņiem, — kādas riktes taisīt... (Izņem maciņu, iedod Kazlauckum desmit ka-peikas.) Še...

K a z l a u c k u s: Nu, tad mosti: Bumbiers aizbrauca gan pēc brūtes.

A n n a: Kas tā' šī tāda?

K a z l a u c k u s : Ai, māsiņ, tā tik ir kumpekte!...

A n n a : No tālienes?

K a z l a u c k u s : No pilsētas.

A n n a : Ak, no miesta?

K a z l a u c k u s : Nu, kā ta'. No kungu slakas!...

A n n a : Bagāta?

K a z l a u c k u s : Kā jūra! Pašai savs nams!... Un vēl tā kā bode, tā kā sudmalas.

A n n a : Kā ta' šo sauc?

K a z l a u c k u s : Pa vāciskam. Peltman!...

A n n a : Veca?

K a z l a u c k u s : Kur tev nu veca? Vai tad tāda smalka preilene ar' var veca palikt!...

A n n a : Tā... tā... Un šim... tas ir, — Liel-Ceram, ar' dikti patik?

K a z l a u c k u s : Kā tāda nu nepatiks!... Viņdien uz tirgus rādīju, tad šis vai līdz zimzei uzlēca: tā bij uz vietas ieogrābies!...

A n n a : Tā... tā... Nu, lai precas, lai precas... Kas ta' man... Kad tik būtu labs cilvēks... No tādām pilsētas matmizelēm gan nekad labs neiznāk... (Meklē vārdus.) Redzi... redzi, Kazlaucku... tas Liel-Cers jau tīri labs cilvēks... Kad tik nebūtu uz to vella precēšanos... Un tā nu man redzi... negribētos, ka viņš tādu... kaut kādu apprec... Dabūsi vēl... nu, divi rubļi... saki tā pēc sirdsapziņas, vai ir ar' riktīga prece, vai nē...

K a z l a u c k u s : Nu, — kad tu uz mani laba, tad es ar' pret tevi būšu skaidrs kā ķīselis... Bet — dod tos sudrabniekus... (Viņš tagad ar savu čigāna aso prātu pārredz un saprot visu uz to smalkāko.)

A n n a dod naudu.

K a z l a u c k u s svilpodams iebāš rubļus kabatā, vaļsirdīgi: Nu, vai zini: es viņu gan neprecētu!...

A n n a nikni: Are! Ak, tad tāds tu man!... Tu savu precības procentu dēļ gribi tādu lāga cilvēku. kā Liel-Cers, ieogrūst nelaimē... Ak, tu, čigāna dvēsele!...

K a z l a u c k u s : Šepte paliek šepte, saimniec'... Un tad: vai tad es ar' ko varu sacīt... Vienam patīk māte — otram meita!...

A n n a : Nu, tad klausies, Kazlaucku... Tu nedomā, ka man kādi nolūki... bet, redzi... es to Liel-Ceru gribu glābt no posta... Es negribu, ka viņš šo... nu, to vācieti prec!... Lai kaut kurū citu, bet tik ne šo!... Vai tu... vai tu nevarētu kaut kā izjaukt to precī?

K a z l a u c k u s : Saimniec', saimniec', — par ko tu mani turi? Pats ieprecējis, — pats izprecēšu?...

A n n a : Nu, kad tev labi samaksātu?

K a z l a u c k u s ātri: Cik?!

A n n a : čukst kaut ko viņam pie auss, pavisam nosarkusi.

K a z l a u c k u s nevar sadzirdēt: Diktāk! Te jau neviena nav.

A n n a apķeras, pavisami neveikli: Ak tā... Divdesmit pieci..,

K a z l a u c k u s : Dod vairāk!

A n n a : Trīsdesmit!

K a z l a u c k u s : Lai iet!... Vai zini, patiesībā man jau ar' tā lieta vairs nepatīk... Tur kaut kas nav riktīgi... Solīja man par ieprecēšanu, nu, tā mamzele — simtu, bet iedeva tik divdesmit... Vairāk no viņas — ne izplēst!... Tāda sūksta, kā liepas lūks!...

A n n a šķelmīgi: Varbūt, ka nav...

K a z l a u c k u s : Ej nu sažini!...

A n n a kā uzvārētāja: Droši vien nav!... Un tu vēl izblamierēsies!..,

K a z l a u c k u s : Kas tiesa, tas tiesa, — uzmanīgam vajag būt!... Kas ta' man, — vella pedere! Kad put, lai put!... Simtu no viņas es tā kā tā nebūtu dabūjis... Divdesmit viņa man iedeva... divdesmit pieci tu... tas ir četrdesmit pieci!... Nu... (Ar pēkšņu iedomu.) Vai zini ko, Anna? Tev bankā nauda ir?

A n n a izvairās: Ko nu..,

K a z l a u c k u s : Zinu, ka ir!... Kas tad zinās, ja Kazlauckus nezinaš?... Vai zini, Anna, tu gan esi tāda ne-

ganta, bet tomēr sirds tev laba!... Es to padreti izdarīšu!... Sit sauji!... Liel-Ceros būs kāzas!...

Anna nesaprazdama viņu uzlūko. Tai brīdī pa āra durvīm ienāk Tapiņš un paliek durvīs stāvot.

V. s k a t s

Anna. Kazlauckus. Tapiņš.

Tapiņš: Kas te...

Anna aptver stāvokli; uzreiz: Tas čigāns, tas pagāns meistaroja jūsu gramaklonu!... Es jau saku; laiž visus te mājā par draugiem!...

Tapiņš: Un ķēve pa bietēm!... Vadzi', tā mēs nesam norunājuši!

Kazlauckus: Ak mana Karlīne, ko?! Ir gan lops, ne ķēve! Kad viņa ar liesu nobeigtos! Piedod, lielskungs, es viņu tā piekokošu, ka atminēs!... (Izskrej ārā.)

VI. s k a t s

Anna. Tapiņš.

Anna: Tāds diedelnieks!... (It laipni.) Ko tad lai cepu vakariņām, — vai šķiņķi vai prišo gaļu?

Tapiņš no Annas laipnības drusku pārsteigts: Nu, prišo, prišo, — kā tad, prišo!

Anna: Vai ta' daudz cietmiņu būs?

Tapiņš: Nu, kādas sešas personas.

Anna: Ak tā, — nu, tad jau galds nebūs jāizvelk!...

Tapiņš: Ko tur nu vilks par niekiem!...

Anna sevišķi laipni: Pag', saimniek, — jums tas stērķeļu krāģis tā kā sašķiebies!...

Tapiņš: Tā?

Anna: Pa', pa', — tūlīt sapravišu! (Kārto apkakli. Tapiņam tas tīri labi patīk.)

T a p i ņ š : Paldies, paldies!

A n n a : Nu, un tad... es jau šovakar pa kukņu... Lai Zete apdien ciemiņus... Kas zin, kādi smalki kungi sanāk, — ko nu es, kalpa cilvēks, vienmēr pa vidu maisīšos!...

T a p i ņ š pārdomā: Jā, jā, — vari palikt kukņā!...

A n n a svarīgi: Šovakar es pastarāšos!... (Aiziet.)

T a p i ņ š noskatās viņai nopakaļ: Kur šī uzreiz tāda citāda?... T—ja... Dūšīgs sievišķis tomēr ir!... (Pasmaida,) Un — apaļa!..., (Kazlauckus iedrāž pa āra durvīm.)

K a z l a u c k u s : Brauc, brauc, saimnieki!...

T a p i ņ š satrūkstas: Brauc?...

K a z l a u c k u s : Jā, nu Rubeņi ar Stuļģiem!...

T a p i ņ š mierīgi: Ak tā!...

K a z l a u c k u s : Bet tā Karlīne, tā gan dabūja paastes kaulu!

P r i e k š k a r s

Otrais cēliens

(Kādu pusstundu pēc pirmā)

Tā pati istaba.

I s k a t s

Anna. Zete.

Zete krāvā uz galda vakariņu traukus.

Anna paver durvis no kalpu istabas, skatās iekšā:
Izgāja?

Zete apgriežas: Jā, izgāja dārzā.

Anna ienāk: Es tur saplūcu puķes... Ienes, uzliec uz galda un kumodes... Lai lepnāk izskatās... Šodien jau precības.

Zete: Ak, ta' precības gan?... Tad tomēr tik tālu!..

Anna: Vai ta' nu es citādi tā...

Zete: Gādājiet jūs gan, saimniec', kā par savām dzirām...

Anna: Nu, kā ta' nu nē... Ir jau tik ilgi še kalpots un gādāts... Vai ta' uz šķiršanos, kā sacīt, nepastarošos?

Zete: Nez, kāda tad šī būs, tā jaunā? Kazlauckus Ansīms stāstījis, ka nu tik mēs dabūšot īstu saimnieci...

Anna: Lepna, Zetiņ, lepna!... No pilsētas, kungu slakas!...

Zete: Ak tā! Nu, tad jau kūti degunu nebāzīs... Tas nu labi, bet atkal no otras puses: tādas jau ir negantas un pa māju tramda kā trakas...

Anna: Nekas... Varbūt tevi vēl iecels spizmanes godā...

Z e t e: Kad tā no sirds runāju, saimniec', jūs gan ar dažreiz esiet šerpta, bet tomēr — žēl, žēl, ka jūs aiziesiet... (Slauka acis.)

A n n a: Nu, nekas, nekas, Zetiņ... Varbūt, ja liktens piešķirs, arī es kādu saimnieku par vīru dabūšu un tad tu varēsi nākt pie manis par meitu...

Z e t e priecīga: Vai ziniet, saimniec', dariet gan tā... Kas nu jums ko vīru nedabūt... Kas tur vekst — vekst, — priecāties ar'...

A n n a: Cik tu žiperīga!... Tas jau tā uzreiz neiet...

Z e t e: Ko tur tik daudz, — cilvēks paliek cilvēks... Kad tik nav dzērājs!...

A n n a ar zīmīgu nopūtu: Ko nu, Zetiņ, — kas to zin, — kas katram uz sirds!

Z e t e: Nu, es iešu pēc tām puķēm! (Aiziet.)

I I s k a t s

Anna. Kazlauckus.

K a z l a u c k u s paver āra durvis, skatās iekšā: Saimniec', tu viena?

A n n a: Viena, Kazlauckiņ. Nāc vien iekšā.

K a z l a u c k u s: Šie vēl nebrauc...

A n n a vienaldzīgi: Kad tik nav grāvī iekrituši.

K a z l a u c k u s: Tad tik nu zini, saimniec', izdari visu kā nākas... Lai viņai zils un zaļš gar acīm paliek!... Dari tik tā, kā es tev mācīju... Kamēr viņi te priecājas un lustējas, — tu, — saimnieka gultā iekšā!... Guli un nekusties, Ka' viņa tur ieies, tā spruks kā nelabais atpakaļ... Bet tu tik guli un neliecies ne zinis... Tie tik būs kumēdiņi... Viņa jau tāda cīmparīga...

A n n a: Vai zini, Kazlaucku, man vairs tīri tā kā negribas... Tas tak tāds blēžu stiķis...

K a z l a u c k u s: E, kur sieva, — no lielgabala nebīstas, bet no mazas pistolītes izbijās!...

A n n a: Ja jau nu es to nedarītu viņa paša labā... Nu, vai zini, lai iet ar'!... (Ārā balsis.)

K a z l a u c k u s : Bet nu viņi nāk! (Izsprūk pa durvīm uz kalpu istabu.)

A n n a : grib viņam sekot, bet viņu ierauga ienācēji — Tapiņš, Rubenis, Stulģis, Rubeniene un Stulģiene.

III s k a t s

Tapiņš. Rubenis. Stulģis, Rubeniene, Stulģiene, Vēlāk — Zete, Kazlauckus.

R u b e n i e n e : Vai, Ann', kur ta' jūs? Nāciet taču „labdien“ pateikt.

T a p i ņ š : Viņa jau nēnās pa to kukņu... Saimniece jau viņa dūšīga.

A n n a : Jāstarājas jau ir. Kad kādreiz neievajagās ateštātes, — lai tad iznāk ar' laba ontlīga... (Sasveicinās ar Rubeniem un Stulģiem.)

S t u l ģ i e n e : Kā ta' jums ar tiem sivēniem no lielās raibās... Vai iznāca ar' daudz?

A n n a : Bij jau septiņi, bet divus tā sterva cūka nogulēja...

R u b e n i s : Tā jau gadas, kā sacīt jāsaka... Vai nu tāds lops ko sajēdz... Dānijā, — tā es „Lauksaimniekā“ lasīju, tās lietas esot pavisam citādi...

R u b e n i e n e : Liecies tu nu mierā ar savām Spānijām un Amerikām...

R u b e n i s : Dānijā... ne Spānijā... es saku...

R u b e n i e n e : Ak, rimsties!...

S t u l ģ i s vienaldzīgi: Ko ta' lai dara... (Noteikti.) Tur nekā nevar darīt. (Atkal vienaldzīgi.) Kā nu būs, tā pārtiksīm.

S t u l ģ i e n e : Nu, atnāciet, Ann', taču pie manis ar' kādreiz... Apskatiet manu centerpūgu... Mēs jau ar' aizvakar pārvedām...

A n n a : Gan jau nu varbūt aiziešu ar'... kad palikšu vaļīgāka...

Stuļģis: Ko ta' lai dara! Kā nu būs, tā pārtiksim!

Rubenis: Piensaimniecība jau tiešām laba lieta, tikai vajag mācēt viņu pareizi iekārtot. Visus atkritumus, pēc jaunākā laika izmēģinājumiem, vajag dot cūkām...

Rubeniene: Necūkojies nu atkal... Tīri kā posts... Es jums saku: nav labi, kad vīrs dumjš, bet kad tāds grāmatu urķis, tad arī nekāda prieka. Viņam jau galvā viss „Baltijas Lauksaimnieka“ gada gājums. Un tad nu tik cita nekā nezin runāt, kā par piena atkritumiem un Āmerikām...

Stuļģis: Ko ta' lai dara! Kā nu būs, tā pārtiksim!...

Tapiņš: Edz', Anna, vai nepacienāsi mūs ar vakariņām?...

Stuļģiene: Nu, vai tad nepagaidīsim tos pilsētas ciemiņus? Kā ta' mēs tā vieni paši sēdīsimies pie galda?

Tapiņš: Nez', kur viņi aizķērušies, tie pilsētnieki?

Anna: Man jau viss gatavs. Jāliek tik vēl nošmorēt kartupeļi.

Stuļģis: Ko ta' lai dara? Tur nekā nevar darīt. Kā nu būs, tā pārtiksim.

IV skats

Iepriekšējie. Zete.

Zete ienāk ar puķu pušķiem rokās: Labdien, Kurta' lai lieku tās puķes?

Rubeniene: Vai, kas par smukām puķetēm!

Anna: Liku tepat dārzā saplūkt... Kad jau tādi smalki ciemiņi, tad ar' smalki jāuzņem... Liec to vienu uz galda un to otru uz kumodes, Zete.

Zete: Labs ir! (Noliek puķes un aiziet.)

V s k a t s

Iepriekšējie (bez Zetes).

(Aiz loga atskan pakavu dunoņa, pātagas šmūkstieni un smiekli.)

R u b e n i e n e: Ak, tu mī', — kas ta' tur tā eņģējas?

T a p i ņ š: Tas jau Kazlauckus ar Karlīni...

R u b e n i s: Ar Karlīni?

T a p i ņ š: Nu jā, tā viņš sauc savu ķēvi.

R u b e n i s: Ak tā!...

S t u ļ ģ i s smejas: Hehehe!... Hehehe!... Ko ta' lai dara. Kā nu būs, tā pārtiksim!

K a z l a u c k u s b a l s s ā r ā: Utna granapilla! Gandalla kanora! Vai tu mācīsies skriet, vella ķēve, — ka var iet pa kāzām braukties!...

A n n a: Bet nu — ardievu ciemiņi!...

S t u ļ ģ i e n e: Vai ta' jūs pie mums vairs neienāksiet?

A n n a: Nē... tas ir... man šovakar tāda steidzama darišana Bemberos, kad dienas darbi būs padarīti, — uz kādu stundiņu aizskriešu... (Aiziet.)

R u b e n i e n e: Kā ta' nu mēs tā bez saimnieces?

S t u ļ ģ i s: Ko ta' lai dara? Kā nu būs, tā pārtiksim!...

T a p i ņ š: Piesēdiet nu, ciemiņi, esam jau diezgan kājās tirpinājuši!

R u b e n i s: Kā stāv, kaimiņ, ar to mežmalas bastarda lauku?

T a p i ņ š: Tāds nu ir nīkuļotājs... sniegs izgulēja...

R u b e n i s: Holandē atrasta viena tāda bastarda pasuga, kuŗa ļoti izturīga pret salu un sēklas ziņā...

R u b e n i e n e piesteidzas viņam klāt: Liec taču mierā to Alanti!... Vai ta' nemaz nevari kā cilvēks runāt! (Nospiež viņu uz krēsla.)

Rubenis ieskaities: Ir gan tāds sievišķis! Ne viņš tev ko saprot, nekā. Ne tu ar viņu vari kādu prātīgu vārdu parunāt, ne... Ja sievieši pie mums saimniecības vadītu, nu tad es gan nezinu...

VI skats

Iepriekšējie. Kazlauckus.

Kazlauckus iedrāž no āra: Bet nu brauc gan pa skolas ceļu!... Dzeltenie Liel-Cera tambores rati tā kā rūsa laistās!

Tapiņš: Nu, tad ej vien, saņem zirgu, Kazlaucku, izpelnīsies dzeramnaudu!...

Kazlauckus: Nu, kā tad, saimniek, būšu kā spole pie vārtiem!... (Izsteidzas ārā.)

VII skats

Iepriekšējie (bez Kazlauckus).

(Visi tagad sēž pie galda un tā puslīdz neveikli gaida. Tapiņš nemierīgi darbojas ar savu krāģi. Brīdī klusums, kurū pārtrauc Rubenis.)

Rubenis: Diezi', vai nakti nebūs lietus?

Tapiņš: Ko ta' lai dara?... Tur nekā nevar darīt. Kā nu būs, tā pārtiksim. (Sētā ieripojošu ratu rīboņa.)

Kazlauckus balsis ārā: Augstu laimi Liel-Ceru pusmuižā!... Urrā!...

Tapiņš iet ārā: Ko tas Kazlauckus tur ākstas!... Jāiziet preti!... (Iziet.)

VIII skats

Iepriekšējie (bez Tapiņa).

Rubeniene Stulģienei: Ak tu, debestiņ, — kas tā par ambrāžu!... Tīri kā kādu lielmāti sagaida!... Tapiņš ar' tāds kā špoks iztaisījies...

Stuļģiene: Un vai ziniet, ko es viņdien vilnas sudmalās dzirdēju? Tur bija viena tāda bodniece no miesta... Tā sāka par to Peltmanieni stāstīt... Viņa, redz', nezināja, ka Tapiņš tas precinieks... Viņa teic: tā bagātība, tās Peltmanienes bagātība, esot tik tāda tukša vēja tenkāšana!... Ne šij kas bijis, ne esot... Ja jau tā manta tāda būtu, tad jau sen būtu apprecējusies...

Rubeniene: Vai ta' esiet viņu redzējuši?...

Stuļģiene: Nē, kaimiņien, neesmu vis redzējusi, bet tāda tieva, gara esot...

Rubenis: Vai stāsaties, sievas!... Tās tik ir valodas?... Tās var runāt ko?... Tām ir nozīme? Bet kad tu, cilvēks, iesāc par nopietnām lietām, tad tik virsū vien, virsū vien!... Kā tā var: ne redzējušas cilvēku, nekā. Saklausa kaut kādas bābu tenkas un tik pļauj vaļā!...

Rubeniene: Ak tu mī' un žē'!... Nu vairs runāt nebūs brīv!... Kas tad šī ir par grēfieni!... Stāstiet vien, kaimiņien, stāstiet vien... (Uzmet acis uz logu.) Kuš, Kuš!... Tur nāk, nu jau nāk!...

Stuļģis: Hehehe! Hehehe!... Kā nu būs, tā pārtiksim.

IX skats

Iepriekšējie. Tapiņš. Adelgunde. Bumbiers.

Tapiņš iesteidzas iekšā un dodas pie gramofona: Mudīgi, mudīgi jāuzgriež kāds mūzikas stiķis! (Uzgriež uz gramofona „kek-uoku“. Gramofons sāk spēlēt.) Lai iet tas pats „ķengarags!“

Bumbiers: Labvakar jūs' mājās.

Adelgunde no gramofona mūzikas pārsteigta; ar grimasiem: Sveiki, miļie laucinieki!

Visi cits caur citu, izņemot Stuļģi: Labdien, labvakar!...

Stuļģis: Hehehe!... Ko ta' lai dara. Kā nu būs...

Stuļģiene pārtrauc viņu, paklusi: Saki taču labvakaru!

T a p i ņ š: Lūdzu, ciemiņi, ņemiet plačus... (Pieiet Adelgundei klāt.) Lūgtu man to putekļa mēteli un cepuri; uzkārsu tur blakus istabā... (Iznes mēteli un cepuri ārā, pēc tam kad ne visai maigi palīdzējis Adelgundei no tiem atsvabināties. Bumbiers ņeko viņam un iznes ārā arī savu mēteli.) Lūgtu, jaunkundz, sēstaties pie galda...

A d e l a i d e „cimperlīgi“ pieiet pie galda: Ach, kas par feinām puķēm! Ja nemaldos, tā ir atraiknit'... Verjissmeinnicht...

R u b e n i s: Nē, jaunkundz, tas ir Māras āboliņ...

A d e l g u n d e: Ach... es jau tās lauku puķes nepazīstu... Man treipūzī ir visvairāk pelargonijas, mahagonijas un antimonijas...

S t u l ģ i e n e: Ak, tad treipuzis arī jums ir?...

A d e l g u n d e: Jā — ziniet — es ļoti dievinu aromatus... Tas tā uzfrišina sirdi...

R u b e n i s: Te nu uz laukiem gan tie aromati tādi rupjāki un stiprāki...

A d e l g u n d e dusmīgi paskatās uz viņu; izliekas caur viņa toni aizkarta.

R u b e n i e t e: Jā, kad jau trīsreiz dienā pie lopiem jāiet...

A d e l g u n d e ar nepatikšanu novērš sarunu: Šeit ir laikam ļoti liels... tas ir — nu Obst, Obst... tas ir — augļu dārzs...

S t u l ģ i e n e: Jā, ir jau sava iztikšana.

A d e l g u n d e: Tas jau ļoti feini: var ievārīt daudz zaftes, želē...

R u b e n i e t e: Grūti gan pie tās želierēšanas tikt... Daudz vienkāršāka tā lieta, kad ņem un pārdod dārzu žīdam. Tapiņš jau ar' šogad pārdeva...

A d e l g u n d e: Ko—o?... Fui, tas tokš ir pārāk, nu... nu, knauzerig...

T a p i ņ š ienāk ar Bumbieru: Tā! (Sauc atpakaļ.) Nes vien, Zete iekšā!

X s k a t s

Iepriekšējie. Zete.

Zete ienāk ar gaļas, kartupeļu u. t. t. bļodām.

Rubenis: Redzi, kaimiņ, freilene domā, ka augļu dārzus nevajagot izrentēt žīdiem, bet pašiem paturēt zaf-tes vārīšanai...

Tapiņš nezina, ko teikt: Kā tad, kā tad... protams, protams...

Rubenis nesaprazdams paskatās uz viņu.

Tapiņš: Bet nu ēdiet, lūdzu, ciemiņi: sen jau klāt vakariņu laiks!

Stuļģis: Ko ta' lai dara. Kā nu būs, tā pārtiksim.

Adelgunde uz Tapiņu, kurš vēl stāv kājās: Nemat tokš placi man blakus.

Tapiņš: Jā, jā... Tūlīt... (Neveikli apsēžas viņai blakus.)

Zete galdu uzkravājusi, aiziet. Visi mielojas.

XI s k a t s

Iepriekšējie (bez Zetes).

Bumbiers: Tā tik bija kratīšanās pa to māla ceļu!...

Adelgunde: Jā, tas bij tik briesmīgi, ka es gribēju pagībt... Es nezina, ko tie baroni domā, ka tos ceļus labāk neuzrauga...

Rubenis: Baroni, freilen, pie mums nav nekādi ceļu kumisāri... Mēs nesam ceļu klausas un kronis uzrauga, ka viss tiek darīts kārtīgi...

Adelgunde: Ach tā... es domāju, ka tie galvenie te pie jums ir baroni!...

Tapiņš: Lūgtu, lūgtu, Alundes jaunkundze...

Adelgunde jocīgi paskatās: Adelgunde...

Tāpiņš: Lūgtu, lūgtu, Adelundes jaunkundze, nemiet to činkšļa gabaliņu... Tas tāds smuks, mīksts...

Adelgunde: Paldies... bet es nemīlu cūkas cepeti...

Rubenis: Kas tur nu no cūkas ko mīlēt... Cūku vajaga ēst...

Stuļģis: Hehehe!... Ko ta' lai dara!... Kā nu būs, tā pārtiksim!...

Adelgunde sarauc degunu.

Stuļģiene uz Adelgundi: Cik tad pilsētā tagad maksā kartupeļi?

Adelgunde: Kartupeļi? Ach, to es gan nezinu. Man uz tirgu arvien iet meita...

Rubeniete: Jā, ko tur — jāteic — kungu darišana...

Bumbiers uz Stuļģi: Nu, Stuļģa papu, — metiet dūšīgāki to granapipku!... Jūs jau man netieciat līdzā!...

Stuļģis: Hehehe! Kā nu būs, tā pārtiksim!...

Bumbiers uz Rubeni, kuram blakus sēž: Kā domā, — būtu jāšauj vaļā kāda uzruna?

Rubenis: E... dari, kā zini.

Bumbiers pieceļas un piesit pie glāzes: Cienītie beh... be... svētku viesi!... Šai jaukajā stundā kopā būdami, lai iedomājam tos iemeslus, kas mūs še kopā saveduši... Pirmkārt, mūsu augsti cienījamā laipnā viesņa un tuvākās pilsētas buržuazijas reprezentante... Otrkārt, mūsu godājamais nama tēvs, centīgais lauksaimnieks un vietējās zemkopības biedrības kasiera palīgs... Kad nu viņi abi te tā sēž blaku blakus... Lai viņi dzīvo augsti!... (Sasit glāzes ar Tapiņu. Adelgunde atturas.)

Tapiņš Adelgundei: Vai drīkstu ieliet jums vīnu?

Adelgunde uzmet acis pudelei: Madeira?... Nē, paldies, — es dzeru tikai Ruster-Aussbruch...

Tapiņš: Par nožēlošanu... Nu ko tad es jums varētu piedāvāt?

Adelgunde: Ach, lūdzu glāzi auksta piena...

Tapiņš pieceļas, pieiet pie kalpu istabas durvīm un sauc: Zete, Zete!

XII s k a t s

Iepriekšējie. Zete.

Z e t e parādās durvīs.

T a p i ņ š: Atnes, Zete, vienu glāzi auksta piena.

Z e t e: Auksta piena vairs nav. Viss iztērēts.

T a p i ņ š: Varbūt siltu...

A d e l g u n d e: Ach, nē, tas... nu, tas smaržo pēc govs... Lūgtu, glāzi auksta ūdens.

Z e t e iziet pēc ūdens.

XIII s k a t s

Iepriekšējie (bez Zetes).

A d e l g u n d e: Sakiet, tur (rāda uz kalpu istabu) dzīvo jūsu kalpiņi?

T a p i ņ š: Jā.

A d e l g u n d e: Meitas? Un kur tad puisi?

T a p i ņ š nesaprot: Puisi... nu, puisi ar'...

A d e l g u n d e: Kā?... Visi kopā?...

R u b e n i e t e: Nu, jā, freilen — mums jau nav tik daudz to istabu... Nav jau ne gascimeru, ne treipūžu.

A d e l g u n d e: Bet tas tokš ir ne... nemoralīš... Nē, tas neiet... To vajag, kā teic, reformierēt...

B u m b i e r s tik dzer visu laiku ar Stulģi: Nu redzēsiet, kādas pārgrozības Adelgundes jaunkundze ievēdīs!... Sveiki, Stulģa papu... Esmu varen pa ceļam iekaltējies!..

XIV s k a t s

Iepriekšējie. Zete.

Z e t e ienes ūdeni.

A d e l g u n d e paņem glāzi, dzer.

Z e t e aiziet.

A d e l g u n d e: Fui, kāda viņa nobridusies...

R u b e n i s: Par nožēlošanu, kūtīs nav pulierētas grīdas, freilen...

B u m b i e r s: Ko domājiet... Kā būtu, ja uzgrieztu kādu gabalu?

A d e l g u n d e: Ach, Gott... tikai kaut ko tādu maigu, lēnu... Piemēram... kā tokš ir pa latviski: „Cvei dunkle Augen“... vai „Sei nicht böse“...

T a p i ņ š: Par nožēlošanu, to mums nav... Bet es uzlikšu kādu maigu tautas dziesmiņu... (Grib piecelties, tai brīdī no otras istabas atskan savāds troksnis; drīz vien var saprast, ka tie vaidi).

A n n a s balss no guļamistabas: Vai, vai, vai!...

V i s i klausās: Kas tas? Kas tas?...

T a p i ņ š: Kur tas ir?

B u m b i e r s: Nu, tavā guļamistabā!

T a p i ņ š: Tas taču nav kaķis!...

R u b e n i s: Nē, tā ir cilvēka balss! (Piesteidzas pie durvīm).

A n n a vaid vēl stiprāk.

R u b e n i s ieiet guļamistabā.

V i s i pieceļas no galda un drūzmējas ap durvīm.

T a p i ņ š arī steidzas otrā istabā.

A d e l g u n d e Stulģenei: Sieviete — tur... guļamistabā! Kas tā par sievieti?

S t u l ģ e n e: Tā jau laikam saimniece... Lielceru saimniece Anna!

A d e l g u n d e: Nē! Tā kaut kas!...

T a p i ņ š ar B u m b i e r i izved zem rokām Annu.

XV s k a t s

Iepriekšējie. Anna.

B u m b i e r s: Kaseta' kaiš?

T a p i ņ š: Nu, runā taču, Anna!

A n n a spēlē, it kā mocītos: Nemaz nezinu, kas bija, kas nē, — vai biju ko sliktu ieēdusi vai kā, bet kā nolikos gulēt, tā sagrāba kā pats nelabais. Un spiež un žņaudz!

T a p i ņ š: Nu, ej, ej, — atliecies vēl, Anna. Lai pāriet!...

A n n a: Nē, nē... pāries jau tāpat... Lai tikai drusku atsēžos... (Apsēžas uz krēsla): Oh... oh... oh!... Kas tad tur tev, saimniek, par ciemiņu vēl? Tāda smuka sveša preilene... Labvakar!... Oi, oi, oi!...

T a p i ņ š apliek Annai roku ap pleciem: Rimsties, rimsties!... Tā... tā... (apjūk)... tā ir viena smalka dāma no pilsētas...

A d e l g u n d e: Nē... tas ir par daudz!... Ko tas nozīmē!... Tas ir netikumīb', tā ir krāpšan'!... Es jūs iesūdzēšu iekš miera tiesas!...

T a p i ņ š: Jaunkundz... kas... ko?

B u m b i e r s: Kā jaunkundze domā?

A d e l g u n d e: Es jūs iesūdzēšu pie miera tiesas par goda laupīšanu. Mani, nepiedzīvojušu sievieti, godīgu sievieti jūs atvediet šurp... šē... šai perēkli... Mans brūtgans... Mana brūtgana gultā — sievišķis!... Fui, šande!... Es lai ņemu par vīru tādu, tādu...

T a p i ņ š nopietni: Preilen!...

A d e l g u n d e: Tādu... tādu laulības pārkāpēju!...

T a p i ņ š iedegas dusmās: Preilen!...

A d e l g u n d e: Es to ielikšu avīzēs... par šo elli, par šo švindeli... jā!...

T a p i ņ š nikni: Preilen! Nu ir diezgan!... Jūs neviens netura! Ja gribiet — sūdziet, lūdziet, rakstiet, bet šimpēties es neļaušu... Jūs braucāt pie manis precībās, ne es pie jums!...

A d e l g u n d e: Ach! (taisās gībt, bet tā kā neviens viņu netur, tad apķeras un sauc: Manu cepuri! Manu mēteli! Mudīg'! Es braukšu prom!...

T a p i ņ š (izsteidzas otrā istabā, ienes viņas cepuri un mēteli): Lūgtu!

A d e l g u n d e: Kur te var dabūt pasta zirgus? Es gribu dabūt pasta zirgus.

T a p i ņ š: Nebīstaties, preilen! (sauc caur logu):
Ansi, — to zirgu no tambores ratiem nejūdz ārā. Tūlīt
ar viņu brauks tālāk!

A d e l g u n d e drāžas uz durvīm: To jūs man pie-
minēsiet! Verbrecherkolonie! (Aiziet. Bumbiers arī iz-
steidzas ārā viņai pakaļ).

XVI s k a t s

Iepriekšējie (bez Adelgundes un Bumbiera)

T a p i ņ š noskatās viņai pakaļ: Ardievu... (ar sa-
viebtu seju): preilene!...

R u b e n i s: Traks joks!

R u b e n i e t e: Ak, tu žagata tāda!

S t u l ģ e n e: Bet šito bezkaunību, šito bezkaunību!

R u b e n i s: Ko nu?

S t u l ģ i s: Ko ta' lai dara? Tur nekā nevar darīt.
Kā nu būs, tā pārtiksim.

T a p i ņ š: Jā gan, Stulģi, kā nu būs, tā pārtiksim.
(Pa to laiku visi uzbudinājumā Annu tā kā piemirsuši.
Tapiņš pirmais atceras).

T a p i ņ š: Bet Ann', — ko tad tu?... Vai tev vēl
sāp?...

A n n a kā atvieglota: Nu jau palika tā kā labāki!...

T a p i ņ š: Nu, paldies Dievam.

A n n a: Bet kas tad te īsti notika? Es nekā lāga
nesapratu, ar savām sāpēm. Tā kā rājās, tā kā mīļojās.
Kur tad tā svešā preilene?

T a p i ņ š ar nepatikšanu: Kāda preilene? Ak, tā?
— Aizbrauca.

A n n a: Tad jau būs bijusi tik tāda gaŗām braucēja.
Bet nu man ir labāki, — iešu uz savu istabu!...

XVII s k a t s

Iepriekšējie. Bumbiers.

B u m b i e r s ienāk: Aizbrauca! Hahaha!... Bagātā brūte!... Vai zini, ko viņa aizbraukdama vēl izdarīja?

T a p i ņ š: Nu?

B u m b i e r s: Izplēsa no manis divdesmitpiecnieku.

T a p i ņ š: Ūjā!... Par ko tad tā?...

B u m b i e r s: Teica — ja došot, tad nelikšot avīzēs. Nu, iedevu ar', uz tava rēķina. Lai ar' iet. Ko tur var zināt, — kādreiz izblamierē ar'.

R u b e n i e n e: Divdesmit pieci rubļi?! Bagātā Peltmaniete! Vai, mīlīši, kas tad tas?

S t u l ģ i e n e: Nu, vai man tā bodniece neteica, ko?

T a p i ņ š: Nu, viss jau nekas... bet — patīkams tāds tracis tomēr nav. Un pie visa vainīgs tas Kazlauckus, kaut viņu piķis parautu! Tas man tās acis apmānījis...

B u m b i e r s: Vai es tev neteicu?... Labi, ka īstais vainīgais pie rokas. Citādi man būtu visi pārmetumi jāsaņem...

XVIII s k a t s

Iepriekšējie. Kazlauckus.

K a z l a u c k u s parādās durvīs no āra.

T a p i ņ š: Āre, kur viņš ir, tas blēdis!

B u m b i e r s: Kazlaucku, nu tu dabūsi! (Abi dodas uz viņa pusi).

K a z l a u c k u s: Ak, tu, manu dieņiņu, ko ta' nu čigāns izēdis?

T a p i ņ š: Izēdis tu vēl neesi, bet tikai ievārījis. Tā strēbšana nāk tagad.

K a z l a u c k u s lepni saslienās, uz Tapiņu: Ko gribi no čigāna, Liel-Ceru saimniek?

T a p i ņ š: Vai tu solīji mani pusgada laikā saprecināt?...

K a z l a u c k u s: Kas ta' cits, ja ne es...

T a p i ņ š: Vai tu mani piekrāpi, vai es tevi?

K a z l a u c k u s: Dievs pasarg', — kas man tevi ko krāpt, Liel-Ceru pusbaron!

T a p i ņ š: Kur tad ir tava precināmā brūte? Kāpēc no tās lietas iznāca pušieris?

K a z l a u c k u s: Tāpēc, ka Kazlauckus tev labu vien gribēja, saimniek. Precināju vienu, bet kad atrada otru vēl labāku, tad ņēma un izpušierēja.

T a p i ņ š: Otru — vēl labāku?

K a z l a u c k u s: Nu ka labāku!

T a p i ņ š: Ko tu blīkšķi!

K a z l a u c k u s piesteidzas pie Annas: Nu, celies! Vai vēl sāp?

A n n a: Vēl bišķi sāp!

K a z l a u c k u s: Noņemšu tev papriekš tās vēdera sāpes. Bukum rukum bumbairā, pidiridirallā lipapā! (Velk ar pirkstu pa gaisu. Tad pieceļ Annu no krēsla un ved pie Tapiņa): Re, kur — otra. Brūte, kā zemeņu oga. Sit saujā!

A n n a izliekas: Vai tu, čigān, stāsies!

V i s i, kuriem tas joks patīk: Tā ir riktīgi, Kazlaucku, tā ir riktīgi!

K a z l a u c k u s: Zinu, ka riktīgi. Vai nu es palši darišu!... Nu, Liel-Ceru gruntniek — ņem sievu!

T a p i ņ š skatās, skatās uz Annu: Jūs gan visi kā traki... Man... man jau viņa arvien dikti labi patikusi... bet nez' vai viņa...

K a z l a u c k u s Annai: Ņer ciet, ko tu gaidi!

A n n a: Nu, kad jau jāķer, tad jāķer! (Apķeras Tapiņam ap kaklu).

K a z l a u c k u s: Vot ir riktīgi!... Nu, lai iet vaļā „Kengarags“. (Kazlauckus pieskrien pie gramofona un pagriež to; gramofons sāk spēlēt „kek-uoku“. Kazlauckus atkal lec pa istabas vidu): Nu, vai es neteicu, ka Liel-Ceros būs kāzas!...

P r i e k š k a r s